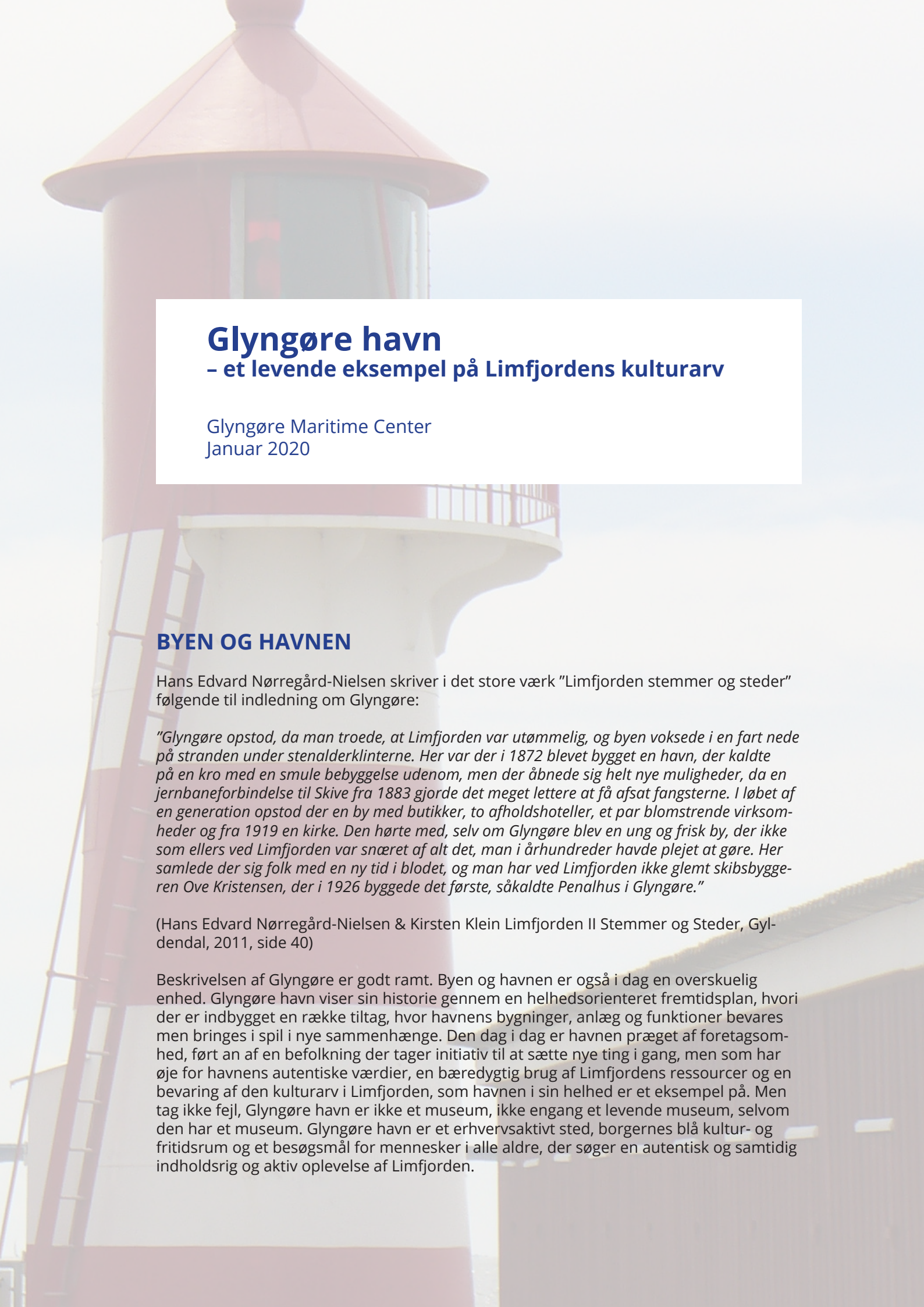

Glyngøre havn

- et levende eksempel på Limfjordens kulturarv

Glyngøre Maritime Center
Januar 2020

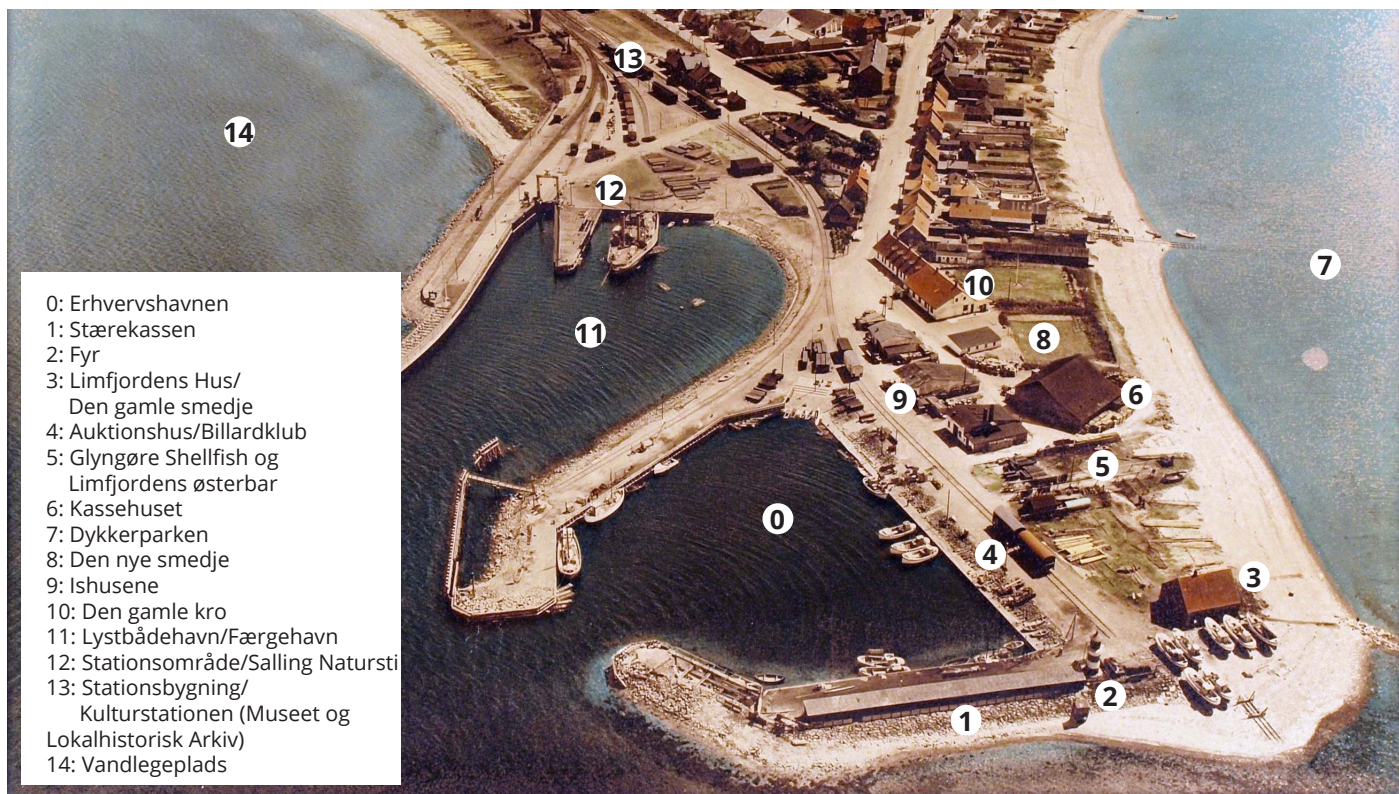
BYEN OG HAVNEN

Hans Edvard Nørregård-Nielsen skriver i det store værk "Limfjorden stemmer og steder" følgende til indledning om Glyngøre:

"Glyngøre opstod, da man troede, at Limfjorden var utømmelig, og byen voksede i en fart nede på stranden under stenalderklinerne. Her var der i 1872 blevet bygget en havn, der kaldte på en kro med en smule bebyggelse udenom, men der åbnede sig helt nye muligheder, da en jernbaneforbindelse til Skive fra 1883 gjorde det meget lettere at få afsat fangsterne. I løbet af en generation opstod der en by med butikker, to afholdshoteller, et par blomstrende virksomheder og fra 1919 en kirke. Den hørte med, selv om Glyngøre blev en ung og frisk by, der ikke som ellers ved Limfjorden var snæret af alt det, man i århundreder havde plejet at gøre. Her samlede der sig folk med en ny tid i blodet, og man har ved Limfjorden ikke glemt skibsbyggeren Ove Kristensen, der i 1926 byggede det første, såkaldte Penalhus i Glyngøre."

(Hans Edvard Nørregård-Nielsen & Kirsten Klein Limfjorden II Stemmer og Steder, Gyldendal, 2011, side 40)

Beskrivelsen af Glyngøre er godt ramt. Byen og havnen er også i dag en overskuelig enhed. Glyngøre havn viser sin historie gennem en helhedsorienteret fremtidsplan, hvori der er indbygget en række tiltag, hvor havnens bygninger, anlæg og funktioner bevares men bringes i spil i nye sammenhænge. Den dag i dag er havnen præget af foretagsomhed, ført an af en befolkning der tager initiativ til at sætte nye ting i gang, men som har øje for havnens autentiske værdier, en bæredygtig brug af Limfjordens ressourcer og en bevaring af den kulturarv i Limfjorden, som havnen i sin helhed er et eksempel på. Men tag ikke fejl, Glyngøre havn er ikke et museum, ikke engang et levende museum, selvom den har et museum. Glyngøre havn er et erhvervsaktivt sted, borgernes blå kultur- og fritidsrum og et besøgsmaal for mennesker i alle aldre, der søger en autentisk og samtidig indholdsrig og aktiv oplevelse af Limfjorden.

Glyngøre havn som den så ud i 1956 med angivelse af både daværende og nye bygninger og funktioner. Foto: Sylvest Jensen, Hillerød. Kilde: Sallingsund Lokal Arkiv

Erhvervsfiskerihavnen

Glyngøre havn blev grundlagt i 1872 og bød på et godt fiskefarvand og gode landingsmuligheder. Fiskeriet er havnens grundhistorie, og havnens centrum er fortsat erhvervsfiskerihavnen og det stadig aktive erhvervsfiskeri. Fiskeriet i Limfjorden er et ældgammelt erhverv, som har gennemgået en foranderlig og imponerende udvikling og har været mange menneskers levebrød og omdrejningspunkt i tilværelsen. Glyngøre Havn er en af de vigtigste havne i Limfjorden, hvor der især fiskes brislinger, sild, østers, muslinger og hummere. Limfjordens fødevarer, viden om dem, hvordan de er blevet brugt gennem tiden, og hvordan vi i dag bruger disse unikke råvarer, formidles på fantastisk vis på Glyngøre havn.

Glyngøre Shellfish og Limfjordens østersbar

Glyngøre Shellfish er ejet af 5. generations fiskere, og lander, forhandler og distribuerer Limfjordsøsters og andre skal-dyr nationalt og internationalt, herunder til førende restauranter som f.eks. Noma. Ligeledes kan man her besøge østersbaren og besigtige og indtage råvaren helt frisk. Produkterne er værdige arvtagere til Glyngøre silden og Royal Greenland produkterne, der først så dagens lys her i byen. Glyngøre shellfish har til huse lige ved fiskerihavnen. Østersbaren og hovedhallen er udsmykket med østersskulpturerne: Østersmoderen og Soltegnet af Bjørn Nørgaard.

Glyngøre Erhvervshavn. Foto: ukendt fotograf, 1945. Kilde: Sallingsund Lokal Arkiv

Glyngøre erhvervshavn som den tager sig ud i dag.

Limfjordens hus

Limfjordens hus rummer restaurant, røgeri, butik og turistinformation alt sammen med fokus på Limfjorden og med et køkken af virkelig høj kulinarisk kvalitet. Limfjordens hus medvirker til, at Limfjordens fødevarer, såvel dem i selve fjorden, som egnsfødevarer omkring Limfjorden generelt, kan købes, smages og opleves på nye og spændende måder midt i det oprindelige miljø.

Den gamle smedje og den nye smedje

Limfjordens hus er placeret yderst på odden med udsigt til Mors, Sallingsundbroen og hele det natur- og kulturlandskab, der er karakteristisk for Limfjorden, bl.a. de nærliggende molerskrænter og -grave. Stedet er et nutidigt svar på den kro, der oprindeligt var placeret længere inde på odden. Limfjordens Hus er opført i 2010, placeret hvor havnens gamle smedje tidligere lå. Der er fortsat en marinesmedje på havnen i Glyngøre, men placeret inde på odden tæt ved den gamle krogrund. Marinesmedjen reparerer mange forskellige typer af både i hele Limfjordsområdet og er med til, at viden om og mulighed for reparation af både fortsat er til stede på Glyngøre havn, som det altid har været.

Fyrtårnet og Stærekassen

Ud over fiskerihavnen er der naturligvis anlæg og bygninger på havnen, der fortsat opfylder helt oprindelige formål. Det gælder f.eks. rækken af gamle redskabsbygninger - Stærekassen yderst ved havnen, og det gælder det lille fyrtårn, der også visuelt indgår i byens logo. Stærekassen blev bygget i 1931, og kajen ved stærekassen har altid været fiskernes foretrukne tilholdssted. Glyngøre vinkelfyr har eksisteret siden 1911 og består af et 12 m højt jerntårn med et fast linseapparat.

Fyrtårnet, Stærekassen og Limfjordens Hus med Sallingsundbroen i baggrunden

Glyngøre Erhvervshavn med fyrtårnet i baggrunden. Foto: ukendt fotograf, 1942
Kilde: Sallingsund Lokal Arkiv

Glyngøre Lystbådehavn ved den gamle færgemole.

Færgehavnen og stationsområdet - lystbådehavnen og museet

Der har fra forskellige anløbspunkter været færgefart tilknyttet Glyngøre i århundreder, helt tilbage i oldtiden. I 1870'erne anlagde staten en færghavn, og dampfærgeren, Sallingsund gik i drift i 1873.

Sallingbanen blev indviet i 1884, og Glyngøre havn var endestation på jernbanestrækningen. I 1885 overtog statsbanerne færgeruten og i 1889 åbnedes en jernbanefærgerute mellem Glyngøre og Nykøbing på Mors. Færgeforbindelsen til Nykøbing stoppede i 1977, mens Sallingbanen blev endeligt nedlagt i 1979.

I dag har færgehavnen fået en ny funktion i form af lystbådehavnen, der i dag er Skive Kommunes største, målt på antallet af medlemmer, og hvor efterspørgslen på bådpladser ikke kan følge med størrelsen på havnen. Adgangsvejen til lystbådehavnen følger ruten til det gamle færgeleje, hvor sejlkлубben er placeret, og man går langs den gamle færgekaj, når man skal ned til sin båd eller skal deltage i sejlkлубbens aktiviteter. Den oprindelige ydermole er der også

stadig. Her er der indrettet legeplads og grillplads og det er herfra, at man tager svømmeturen ud til Vandlegepladsen på Fjorden. FDF Glyngøre har den gamle træbåd Berta, der er en ombygget fiskerkutter, liggende i lystbådehavnen. I sommerhalvåret sejler hun på togter på Limfjorden med områdets børn og unge.

Den gamle stationsbygning er bevaret og fortsat offentligt tilgængelig, idet den i dag er museum og lokalhistorisk arkiv. Her er en fast udstilling om Limfjordens og Glyngøres fiskerihistorie og en fast udstilling om jernbanen og byens historie som stationsby. Der er desuden skiftende kunstudstillinger og kulturarrangementer, ligesom Glyngøres naturvejleder anvender stedet som en af sine baser for formidling om Limfjorden.

Det gamle banetracé mellem Skive og Glyngøre er på hele strækningen omlagt til cykel- og vandresti og er en del af den nationale cykelrute mellem Hanstholm og København.

Færgehavnen og stationsområdet. Foto: Kay B. Markdal, Glyngøre, 1967. Kilde: Sallingsund Lokal Arkiv

Den gamle stationsbygning rummer i dag blandt andet et museum.

Kassehuset

Kassehuset er havnens oprindelige produktionshal fra 1929 til trækasser til fiskeindustrien. Med plasticfiskekassernes overtagelse af markedet i 1980'erne stod bygningen en årrække ubenyttet hen. Men allerede i 1990'erne opstod ideen om at gøre den karakteristiske bygning til egnens forsamlingshus. Dette arbejde stod endeligt færdigt i 2010. Kassehuset danner i dag rammen om et væld af koncerter, fester, konferencer, messer og udstillinger mm.

Kassehuset, byens kultur- og forsamlingshus.

Ishusene

Ishusene på havnen er fra 1887. De rummede oprindeligt den is, der skulle holde fangsten i de fyldte fiskekasser frisk. I dag er også ishusene renoverede og rummer havnens servicebygning, en café og et ishus.

De gamle ishuse er nænsomt restaurerede, og et af dem rummer i dag en velbesøgt isbod.

Auktionsbygningen

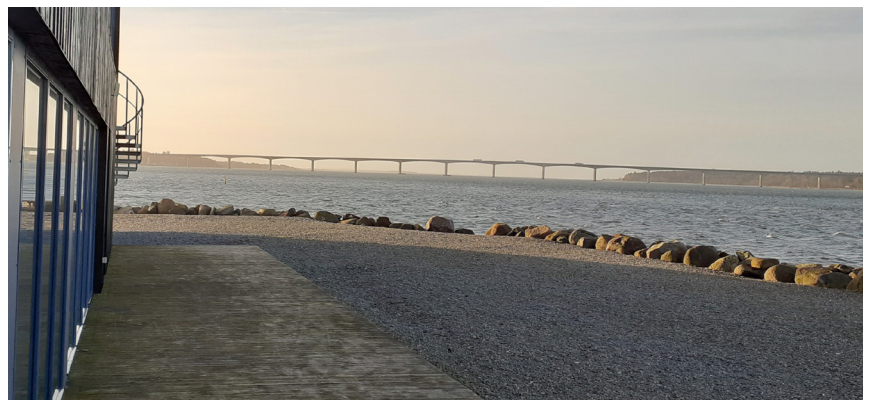
A/S Glyngøre fiskeauktion blev stiftet i 1961, fordi de lokale fiskere ønskede bedre afsætning for deres fangst. Den lukkede igen i midten af 1980'erne, og bygningen er i dag byens billardklub med et levende klubliv tidligt og sent.

Den gamle auktsionsbygning hvor der i dag er en aktiv billardklub.

Sallingsundbroen

Fra Glyngøre havn er der udsigt til Sallingsundbroen, for det var også lige syd for Glyngøre og færgekroen Pinenhus, at bilfærgerne Pinen og Plagen sejlede mellem Salling og Mors. Da biltrafikken blev for omfattende, og køen til færgerne efterhånden strakte sig milevidt, blev færgerne nedlagt og en bro kom til. Sallingsundbroen blev bygget i 1978 og blev et af byens nye vartegn. Pinenhus er fortsat et velbesøgt spisested, hotel og konferencenter. Gåturen mellem havn og bro er på kun ca. 2 km og giver oplevelsen af byens tætte kontakt til Limfjorden.

Sallingsundbroen set fra havnen ved Limfjordens Hus.

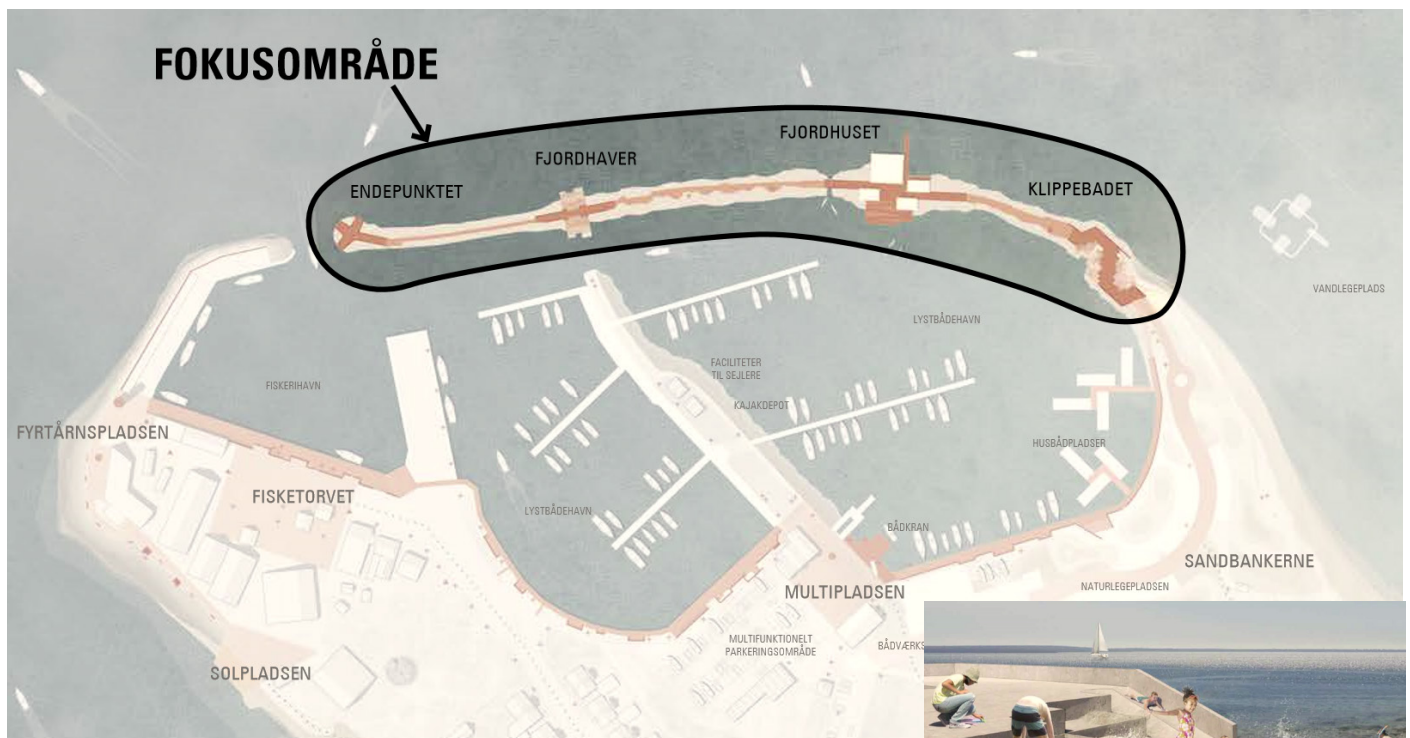
FREMTIDEN

Glyngøre havn skal bringes godt ind i fremtiden. Bevaringen af havnens bygninger og de nye anvendelsesområder for dem har været en langsigtet strategi. Hertil knytter sig helt nye aktiviteter som Dykkerparken fra 2013, der er Nordeuropas største og Vandlegepladsen fra 2017.

Havnens helhedsplan skal fuldføres med etableringen af et nyt havneområde. Her skal i forlængelse af den eksisterende havn og med referencer til havnens eksisterende bygninger anlægges en ny type rekreativ ydermole. Molen vil give nye muligheder for at komme til, på og i Limfjorden, og giver sammen med det nye havnebassin et brugsorienteret samspil mellem havn og fjord. Det bliver i sin helhed og i et samspil med de nuværende attraktioner på havnen et anlæg, der kan formidle viden om Limfjorden og Limfjordens kulturarv kombineret med oplevelser, kultur, vandsports- og friluftaktiviteter.

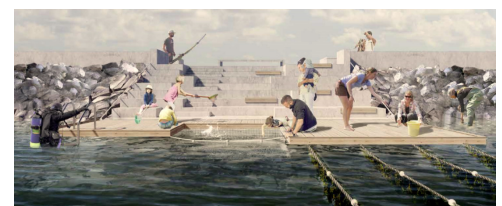
Endepunktet. Det oprindelige molehoved bevares og tilføjes endnu en funktion som havnens udsigtspunkt. Illustration: JAJA Architects ApS

Oversigtskort med placering af nedslagspunkterne på ydermolen: Klippebadet, Fjordhuset, Fjordhaverne og Endepunktet. Illustration: JAJA Architects ApS

Klippebadet. Byens oprindelige badestrand nytænkes og giver mulighed for leg og læring i et beskyttet område. Illustration: JAJA Architects ApS

Fjordhaverne. Formidlingsbasen for Limfjordens råvarer. Illustration: JAJA Architects ApS

Fjordhuset. Bygningen er opbygget af en klynge af mindre huse, der refererer til havnens oprindelige byggestil med mange små huse med mange funktioner. Illustration: JAJA Architects ApS